

Betona Comín

DUINTASUNA ALDARRI

PRESO POLITIKOAREN ALABA

Argi eta garbi gogoratzen dut gurasoen etxeko terrazan eraiki genuen etxetxoan jolastu bitartean, behin baino gehiagotan sartu zirela grisak etxea miatzerara. Horietakoa batean aitak leihotik jauzi egin zuen. Beldurgarria zen niretzat. Lau urte bete nituenean Bartzelonako Model espetsxean ospatu nuen urtebetetzea, aita sententzia betetzen ari zela. Iltzatuta dut espetsxera sartzen nintzenez aitarenean lagunak ziren presoek abesten zidaten kantua. Gure familian errepresioa bidelagun izan dugu betidanik, eta gaztetxoa nintzela aitarenean falta orekatzen nuen, pentsatuta guztion eskubideen alde egin zuen borrokagatik zegoela espetsxeratuta.

“Errepresioaren lehen erronka betidanik izan da banaketa”

Frankismoak jazarritako Alfonso Comín kazetari eta politikariaren alaba, eta Toni Comín ERCko diputatu erbesteratuaren arreba da Betona Comín (Bartzelona, Herrialde Katalanak). Mundu duinagoaren aldeko borrokan, Giza Eskubide Zibilen Aldeko Elkarte Katalaneko kidea, ANCKo idazkari nazionala eta Omnium Cultureko bazkidea da.

TESTUA | **SAIOA BALEZTENA**ARGAZKIAK | **JORDI BORRÁS**

2017ko urriaz geroztik erbesteratuta dago zure anaia Toni Comín. Zer moduz zaudete?

Tira, borrokalariak gara, ez dugu beserik...

Noiz eta nola jakin zenuen zure anaia erbesteratzeko erabakia hartu zuela?

2017ko urriaren 27an, Parlamentuko ekitaldia eta gero, bere etxera joan ginen, Sergirekin –bikotea– batera afaltzeko gonbita egina zigulako. Hantxe azaldu zigun erabakia eta bihar-munean jarraitu beharreko urratsak. Lehen geldialdia Frantzia egingo zuen eta horretarako laguntza eskatu zidan. Segurtasun arrazoiak tarteko, bera joango zen autoaren aurretik, ezinbestekoa zelako auto ezberdinetan joan eta bidea garbi zegoela ziurtatzea.

Nola gogoratzen duzu egun hura?

Gogorra izan zen. Ordu gutxitan antolatuta behar izan nintzen. Lehen unetik argi izan nuen ez nintzela bakarrik joango, eta apirilaren 28ko hauteskundeetan Catalunya en Comúko zerrendaburu izango den eta orain arte Bartzelonako Udaleko alkateor-

de izan den Jauma Asensiri eskatu nion nirekin etortzeko. Bera Toniren oso laguna da, eta inork baino hobeto ezagutzen zituen testuinguruaren nondik-norakoak. Gainera abokatu da, eta banekien galderarik egin beharrik gabe gure beharretara egongo zela. Frantziako muga gurutzatu eta Toni agurtu genuen.

Errepresioaren gogortasuna bidelagun izan duzue familian. Espero zenuten anaia erbesteratzea?

Noski, espero genuen. Are gehiago, familian errepresioa edo erbestearen arteko eztabaida izan genuenean, amak Toniri esan zion zalan-tzarik ez izateko, espetsxera joanez gero aita espetsxeratu zuten faxista berdinen errepresioa biziko zuela. Beraz, erbesteratzea izan zen lehen unetik gure aukera bakarra.

Nola eragin dizue erbesteratzeak denbora honetan guztian?

Tira, zorionez gaur egungo erbesteatzea ezin da aspaldikoarekin alderatu: batez ere birtualki kontaktua mantentzen dugulako, eta horrek laguntzen du. Baina noski, erbestek

berezkoa du nahi ez duzun herrialde batean bizitzera kondenatuta egotea. Hori zailagoa da familian eta inguruan osasun arazoak daudenean: Toni erbestera zenean gure anaia gaixorik zegoen, eta uztailean zendu zen Belgikan. Azken urtea oso gogorra izan da zentzu horretan. Anaiari egun gutxi gelditzen zitzaizkionean, Belgikan bizi zedin antolatuta ginen. Orain amak arduratzen nau, berarekin zailagoa da halakorik egitea, eta argi dago Toni erbestera dagoen bitartean galtzen badugu sekulako drama izango dela. Bizitzan ez dago ezer okerragorik maite duzun jendearengandik urruti egon beharra baino.

Nola bizi duzu Espainiako Auzitegi Goreneko epaiketa?

Kausa bakarra da eta guztioi eragiten digu, beraz absoluziorik badago, guztiak izango dira aske. Gogorra izaten ari da, sekulako astindu emozionala eragiten baitigu epaiketak: lehen egunetan gobernu eta *Jordiak* akusatuen eserlekuetan ikusi nituenean bihotzak buelta eman zidan. Tira, epaiketa telebistatik jarraitu daiteke eta kezkarria iruditzen zait, oso, mundu zabalaren begietara Fiskaltzak zein akusazioak

eraiki nahi duten irudia. Baina larriena da kezkatuta nagoela, auzia judizialki nondik heldu ez dagoen arren, sententzia idatzita dagoelako.

Europako auzitegiek, bitartean, aske utzi dituzte erbestera politikariak. Nola uler daiteke?

Espainiako Auzitegi Gorenak eta justiziak gatazka politiko bat judizializatu dute. Demokrazia errespetatzen ez duten frankistak dira auzi honen atzean daudenak, eta jendea espetxeratu konpondu nahi dituzte gatazkak. Espainiako batasuna sakratua delako.

Epaiketak giza eskubideen urraketen kontrako mobilizazioak berpiztu ditu han eta hemen. Babestuta sentitu al zarete?

Momentu oro. Espetxeratu eta erbestera behin eta berriz eskertu dute jendearen aldetik jasotako babesa. Are gehiago, esango nuke indartsu mantentzen dituen arrazoia dela mobilizazioa. Gertatzen dena da interesa dagoela mobilizazioa zalantzan jartzeko, baina mobilizazioak bizirik jarraitzen du eta sententzia ezagutzen denean hamar aldiz biderkatuko da. Ikusi behar dena da,

errepresioaren gorakadaren aurrean jendea gai den mobilizazioak areagotzeko, asteetan luzatuko den greba deialdi baten aurrean jendea batzen den edo ez, adibidez. Espero dugu baietz.

Zer deritzozu alderdi independentisten artean egon diren desberdintasunen inguruan?

Estrategia berri bat ezinbestekoa da. Elkartasuna geroz eta handiagoa izan, orduan eta indartsuagoak izango baikara. Ezin dugu ahaztu errepresioaren lehen erronka betidanik izan dela banaketa, beraz, hein batean, banaketa saiakera horren biktimak gara. Gure helburua bere horretan mantentzen da, eta bide-orria aldatu den arren, ezinbestekoa da elkartasuna berreskuratzea. Ez dago inor soberan eta elkar entzun eta adostasunetara iristeko gai izan behar dugu. Alderdi politiko independentistek hori zor diote herriari.

Nola ikusten duzue etorkizuna?

Buruzagi independentisten kontrako epaia zigorra izango dela uste dut, eta hala bada Estrasburgoko auzitegietan ditugu etorkizuna eta itxaropena. Baina horretarako lau urte beharko dira, gutxienez. ●